

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus V. De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

Resp. 2. dato, quod credat, & sciat, *ita esse*; non tamen propterea sequitur, quod fateatur, *ita esse legitime*; cum possit scire, rem sic esse, quoad *quid facti*? & negare, quoad *quid juris*, ut, si sciat, contractum esse factum, sed nulliter, & contra jus; hinc affirmans factum, & negans ritè factum, non est sibi contrarius; unde tamen si Reus Actori petenti debitum ex contractu, neget *contractum* (esto sciat, contractum esse celebratum) repellet nihilominus Actorem *probata nullitate contractus*; nimirum sensu verborum, sub quibus excipiendo negavit contractum; cum verba exceptionis ad favorem Rei trahantur, & ne pariat effectus contrarios contra clarum jus, de quibus num. præced.

2253. Dices. 2. qui excipit, per solutionem se liberatum esse, videtur præsupponere & confiteri, quod ante debuit; quia non potest dari *liberatio*, ubi non fuit *vinculum*, & *obligatio*, & non potest *desinere esse*, quod non aliquando inceptit; c. quod vero 32. q. 2. inductaque ad unum finem consequentis necessariz virtute, contrarium operantur, *L. cum ex orat. ff. de excusat. tut.* Unde & Baldus existimat, eum, qui exceptionem compensationis objicit, videri debitum confessum esse, in *L. Papi-nianus. C. de sent. &c.* Resp. cum sæpe contingat, quod Debitores solvant indebitum, consequenter *liberentur de facto*, nullo vero titulo debiti præcedere; ex antecedente (quod Reus ponit, *se solvisse*) non rectè inferri aliquid *juris vinculum* intercessisse; atque adeo tale debitum confiteri Reum. Solum igitur sequitur, quod confiteatur *debitum apparens*, atque adeo opponendo *solutionem*, negare *verum* titulum debiti.

ARTICULUS V.

Dereliquis ad hunc titulum pertinentibus.

2254. CUM dixerimus exceptiones alias esse dilatorias, alias peremptorias; & tam has, quam illas rursum variè subdividi, ut constat est dict. supr. præsertim n. 2189. 2216. & 2222. quæstio est, quan-
Tom. II.

do proponi possint, aut debeant exceptiones *dilatoria*? quando *peremptoria*? Resp. quæ pertinent ad exceptiones dilatorias, & tempus eas proponendi, colligi posse ex dictis tit. 8. de dilationibus, à n. 766. tum etiam hoc tit. n. 2193. & seqq. de peremptoriis autem à n. 2228. & quoniam ambæ habent rursum alias sub se species, quæ habent suos speciales juris effectus, & ad hoc efficaciter inducendos peculiare juris dispositiones; de illis ad locum à nobis citatum quoad præsentem quæstionem remittimus; ne, quæ dicta sunt, repetamus: cum autem quædam in particulari quæstiones supersint, de illis dicemus in seqq.

Quæstio altera est de exceptione *excommunicati*; ubi not. non agi à nobis hic de quæstione, an excommunicatus habeat legitimam personam standi in iudicio, activè? ad hoc enim dictum est à n. 62. sed an, cum *vocatur in iudicium*, ei non obstante *excommunicatione*, competat *concessum Reis remedium juris*, opponendo *exceptionem, vel excludendi actionem, vel differendi*? In hac quæstione fundamentum decisionis habetur ex c. *cum inter* 5. ubi dicitur, excommunicato, titulo hujus censuræ, non debere negari remedium *justæ defensionis*, quale est exceptionis, appellationis, recusationis, &c. Cum enim Procurator Monasterii litigantis cum quodam Nobili, qui duos ex Judicibus, quia suspecti erant, recusavit, atque forum eorum declinare voluit, hanc exceptionem recusationis, seu fori declinatoriam dicto Nobili competere negaret, allegando, quod *esset vinculo excommunicationis adstrictus*; respondit Innocentius III. 1. quod dicto Nobili legitima defensio in iudicio reservatur, & maximè Judicis recusatio; cum periculosum sit, coram suspecto Judice litigare, ac suspectis Judicibus Sedes Apostolica causam de certa conscientia non committat: unde in talibus non excommunicati favor attenditur, sed æquitas judicantis, cum non debeat claudicare iudicium: ac satis videatur absurdum, si Actore impugnante, Reo defensionis copia denegetur, quia sic condemnaretur, multoties absolvendus.

Respondit 2. quod, cum excommunicato, quando in causa absolutionis existit.
Ecce 2 non

2255.

2256.

non sit iusta deneganda sententia, nec interdici debet eidem appellationis remedium, si contra justitiam condemnatur; quia, qua ratione, inquit, in uno eodemque negotio ipsi alia legitima subtrahantur suffragia, non videmus. 3. quod non sic procedendum sit in reconventionem; ne, quod in defensionis remedium sustinetur; ad impugnationis materiam extendatur. Ex hac resolutione Pontificia sequitur, excommunicato in iudicio stanti, & Rei personam agentis, non posse negari remedia iustæ defensionis, consequenter non recusationem iudicis, non exceptiones; nec etiam appellationem à sententia contra se lata. Secus tamen, si stare vellet in iudicio *activo*, ut diximus n. 62. etiam solum *reconveniend*o, ut dicitur in *2. fin. c. Cum inter*, quod videtur intelligendum de reconventionem *per modum actionis*; non autem *per modum exceptionis*, ut diximus hinc tit. 4. de mutuis petitionibus.

2256,

Quæstio 3. an excommunicatus possit proficere appellationem, non obstante exceptione excommunicationis, à parte contra ipsum oppositâ? Resp. quod sic, ut habetur in *c. Significaverunt 11. h. t.* nam, cum electum à Tornacensi Capitulo Archiepiscopus nollet confirmare, & alium instituisset, Capituli ad se appellantis causam Papa Præposito S. Stephani commisit, qui electionem confirmans, pronuntiavit, jus eligendi ad Capitulum pertinere, simulque partem adversam ab impetitione Capituli absolvit; sed partes appellantes obtinuerunt causam his iudicibus committi, qui exceptionem excommunicationis Capitulo Tornacensi oppositâ, non attendentes, hoc prætextu à prosecutione appellationis non debere quem excludi (cum omnis legitima defensio excommunicato in iudicio reservetur) partem adversam non esse cogendam ad respondendum perperam decreverunt. Quare Capitulo rursus appellante, Pontifex mandat iisdem iudicibus, quatenus, si ita est, exceptione huiusmodi non obstante, iisdem iudicibus in negotio procedant. Extendunt hoc aliqui etiam, si excommunicatus sit Actor principalis, ut vult Pirhing *h. t. n. 9.* Sed non videtur recedendum à *c. Cum inter*, ubi hoc conceditur soli Reo; nec videtur posse deduci ex *c. Significave-*

runt; Capitulum enim in eo casu appellando, non obstante exceptione excommunicationis, non egit *impugnando*, vel principaliter actionem intentando; sed solum se *defendendo* contra partem adversam.

Quæstio est 4. an, cum Reus Actori opponit exceptionem excommunicationis *majoris*; Actor autem Reo per replicationem objiciat, quod irretitus sit excommunicatione *minor*i, audiatur exceptio Actoris contra Reum? Resp. non audiri; fecus exceptionem Rei oppositam Actori. Nam Innocentius III. (ut habetur *c. à nobis 2. h. t.*) consultus, utrum is, qui excommunicato in locutione, vel oratione scienter communicat, excommunicatum possit à sua accusatione repellere, cum ille huiusmodi communicatum possit à sua accusatione repellere, cum ille huiusmodi communicationem replicet adversus illum? respondit, *excommunicatum ab accusatione posse repelli, cum sit à communicatione fidelium exclusus; alter autem, qui ipsi communicat, solum à Sacramentorum participatione.*

Præter hæc not. 1. non admitti contra Reum exceptionem excommunicationis, proficenti appellationem objectæ, tametsi sententia excommunicationis lata sit in eum post appellationem *c. dilecta 10. h. t.* ibi: *cum cuilibet excommunicato defensionis auxilium competere dignoscatur, &c.* Unde nec obstat rescripto impetrato à Papa in tali casu, licet in supplicatione nulla mentio latæ excommunicationis post appellationem fiat, ut constat ex casu in *c. dilecta*; & *c. Venerabilem. 14. eod.*

Not. 2. exceptionem excommunicationis *majoris* à Reo contra Actorem opponi posse tam ante, quam post litem contestationem, imò in qualibet parte iudicii, etiam post conclusionem in causa, sed ante latam sententiam; *c. Exceptionem 12. h. t.* etiamsi malitiosè distulerit; quamvis tunc condemnatur in expensas; & *c. Pia 1. eod. in 6.* ibi: *pia consideratione statuit Mater Ecclesia, quod majoris excommunicationis exceptio, in quacunque parte iudiciorum opposita, lites differat, & repellat agentes*; sed de hoc jam egimus in ante dictis.

Not. 3. exceptiones, contra personas testium,

testium, opponendas esse ante latam sententiam definitivam, ut habetur in c. *denique*, h. t. ibi: *si crimina testibus objiciuntur, de quibus non fuerant hactenus accusati, sed tantum per exceptionem opponuntur, probatio illorum criminum exhibenda est, antequam causa per sententiam terminetur, cum* (sicut Canonica instituta declarant) *testes absque ulla infamia, vel suspicione, vel manifesta macula inferendo testimonio requirantur.* Dixi: *contra personas testium*; secus, si solum contra dicta testium; talis enim exceptio (ut, si excipiat de falsitate dicti, vel instrumenti) etiam post sententiam definitivam opponi potest; c. *Cum venerabilis* 6. h. t. intellige, modò sententia non transiverit in rem judicatam, ut constabit ex tit. 27. *de sent. & re judicat.*

2261. Not. 4. in quæstione, an quælibet exceptiones Rei, oppositæ Actori audiantur, seu admittantur? dicendum esse negativè; sic enim primò, si Clericus habens plura beneficia, in judicio agenti, pro consecutione in ejusdem Ecclesia beneficii nomine suo opponat exceptionem, quòd Actor jam habeat plura beneficia, non auditur, c. *Cum Ecclesiastica* 3. h. t. dixi *nomine suo*; quod enim in se ipso æquum reputat, debet etiam in aliis tolerare; Secus *nomine Ecclesie*; cum, pluralitate beneficiorum unius, præsertim in diversis Ecclesiis, impediatur Ministerium illi debitum.

2262. Secundò, Clerico, pro defensione sua opponenti alteri exceptionem excommunicationis, perjurii, &c. non potest per replicationem opponi similis Censura, perjurium, &c. ex c. *dilecti* 8. h. t. Exceptio igitur excommunicationis repellit quidem excommunicatum *ab agendo*; sed replicatio ejusdem Censuræ non repellit Clericum à defensione suæ Ecclesiæ, prout in casu c. *dilecti*, ubi, cum electus, contra Canonicos, qui ejus electioni se opponebant, exceptione excommunicationis contra ipsum proposita, contra dictam exceptionem replicans, opposuit etiam illis exceptionem excommunicationis, non fuit auditus.

2263. Tertiò, si tempore litis motæ Adversarius desinebat sine dolo rem possidere, & ita absolvitur à Judice, si deinde eam possideat, iterum exceptio rei judicatæ illi pe-

tenti non nocet, per c. *Adversario* 13. h. t. ubi advertit. 1. ly *sine dolo*; nam si dolo possidere desit, non absolvendus, sed condemnandus erat ad restitutionem rei, vel si non extat, æstimationis perinde, vel si non possideret, L. *quodsi* 12. ff. *de rei vindic. & L. 1. C. depositi*; juncta gloss. V. *Culpam*. Advertit 2. tunc solum vi hujus c. non obstat exceptionem rei judicatæ in dato casu, quando Reus in actione reali absolutus est, *quia tunc non possidebat rem, & quidem sine dolo*, quam Actor vindicare volebat; secus, si absolutus est, quia Actor dominium non probavit; vel alio titulo, non excludente vindicationem.

Hujus rei ulterior ratio est; quia, qui per vindicationem petit rem suam, ad duo probanda tenetur; primò ex parte sua, *Dominium*; deinde, ex parte Rei, *possessionem*; constat hoc 1. ex L. *officium* 9. ff. *de rei vindicat.* ibi: *officium autem Judicis in hac actione in hoc erit: ut Judex inspicat, an Reus possideat; nec ad rem pertinebit, ex qua causa possideat; ubi enim probavi, rem meam esse, necesse habebit possessor restituere, qui non objecit aliquam exceptionem*; & L. *In rem* 23. ff. *ead.* ibi: *in rem actio competit, qui aut jure gentium, aut civili, Dominium acquisivit.* Quare, nisi Reus possidere probetur, locus vindicationi non erit; secus, ubi actione reali conventus possederit; nam in tali casu, si eo titulo, quòd tunc non possederit, quando in judicio reali absolutus est ex hoc titulo, non proderit ei exceptio rei judicatæ ex priori sententia, juxta num. præced.

Not. 5. quando sententia lata à Jūdi. e Ecclesiastico transivit in rem judicatam; & is, pro quo lata est, conveniatur in foro seculari, opponatquæ exceptionem rei judicatæ in foro Ecclesiastico, exceptionem istam admittendam esse etiam in foro seculari; & vicissim, ubi causa est mixti fori; constat ex c. *Cum quidam* 2. h. t. in 6. ubi dicitur: *si Titius Laicus in causa mixti fori, seu ad Judicem tum Ecclesiasticum, tum secularem, secundum jura, vel consuetudinem pertinente, in Ecclesiastico foro ab impetitione Adversarii absolutus fuerit, postea verò tractus ad Judicem secularem super eadem causa, rei judicatæ exceptionem opponat, Judex se-*

cularis exceptionem (sicuti de jure convenit) admittere debet, & ad id ab Ordinario Ecclesiastico per Censuram cogi potest. Similiter verò & Ecclesiastici Judices, si coram ipsis opponatur exceptio causæ à seculari Judice judicatæ, eam admittere tenentur, si animarum periculum non vertatur; sin autem non admittant, ubi admittere debent, per Superiores suos puniendi sunt.

2266. Ex hoc habetur, quòd sententia lata à Judice competente, inter easdem personas, & in eadem causa, valere etiam debeat coram alio Judice, quamvis alterius fori sit. Nam per Judicis sententiam jus parti acquiritur, quod alius Judex lædere non debet; idquè maximè procedit, si loquamur de foro Ecclesiastico, & Civili, quæ licèt diversa sint, tamen se invicem adjuvare, & jura mutuo defendere debent; quod tamen intellige, nisi talis sententia conjuncta sit cum animæ periculo; quia tali casu admitti non debet; quia nullo jure quis cogi potest ad peccatum, vel proximum ejus periculum. Ceterùm, si Judex secularis Ecclesiasticæ jurisdictioni derogare velit (v. g. non admittendo exceptionem latæ sententiæ in foro Ecclesiastico) per Censuras compelli potest; ut habetur in textu dicti c. cum quidam.

2267. Dices: si Judex Ecclesiasticus per Censuram cogere potest secularem, ut in foro seculari admittat exceptionem rei judicatæ in foro Ecclesiastico; etiam secularis Judex cogere poterit Ecclesiasticum, ut in foro Ecclesiastico admittat exceptionem rei judicatæ in foro seculari. Resp. admitti illationem, seu sequelam, si Judex secularis utatur medio sibi competente, quo talem exceptionem rei judicatæ, in foro seculari, admittere cogatur in foro Ecclesiastico, modo exceptio sententiæ non sit conjuncta cum periculo animæ. Pro explicatione hujus responsionis observandū, omnes fideles, in his, quæ concernunt salutem animæ; consequenter foveat peccatū, subjacere foro Ecclesiastico, ut possit reprobare leges istud permittentes, & per Censuras cogere, ut secundum eas non procedatur, ut alibi dictum est; cum ergo negare exceptionem rei judicatæ in foro competente, cui nō est conjunctum periculum animæ, foveat peccatum (est enim contra justitiam Reo negare remedium justæ defensionis) in hoc

omnes fideles subsunt jurisdictioni Ecclesiasticæ; certum autem est, non omnes fideles subesse Judici seculari, ut quolibet medio seculari ei liceat compellere quoslibet, tanquam subditos. Ecclesiastici enim Judices non subsunt secularibus in materia peccati, sed Superioribus suis Ecclesiasticis; at seculares subsunt Ecclesiasticis in materia peccati; hinc, si Judex Ecclesiasticus nollet admittere exceptionem, rei judicatæ in foro seculari, quæ non habet ad junctum peccatum, non posset ipse immediate illum jure ullius Superioritatis compellere ad illam admittendam; sed deberet illum compellere per suum Superiorem Ecclesiasticum.

Not. 6. si Judex exceptionem declinatoriam fori, vel aliam dilatoriam nollet admittere, & consequenter opponens appellaret, Judicem appellationis eo casu non posse cognoscere de causa principali, sed tantum, an legitima sit exceptio? ratio est, quia Judex appellationis succedit Judici à quo, ut de illo tantum cognoscat, super quo Judex à quo pronuntiavit, seu, super quo appellatum est; sed exceptione opposita Actori in causa principali, & negatà à Judice inferiori, iste nihil cognovit, nec pronuntiavit super causa principali, ut ponit casus; sed tantum super exceptione; ergo,

Ratio hujus sumitur ex c. Olim 7. h. t. ubi Wilhelmus ab Archiepiscopo Trevirensi, qui Judex delegatus à Papa impetratus erat, comparuit, & exceptionem declinatoriam proposuit, quòd ultra duas diocesis ad judicium traheretur; sed cum Archiepiscopus exceptionem admittere nollet, ad Sedem Apostolicam appellavit: Quare Innoc. III. causam hanc Abbati S. Laurent. & conjudicibus delegavit, coram quibus contra exceptionem Wilhelmi ex adversa parte replicatum fuit, quòd is ultra duas diocesis extra suam Diocesin non traheretur, quandòquidem Archiepiscopus locum partibus designavit, secundum quem Wilhelmus supra duas diocesis non traheretur: de hac replicatione certior factus Pontifex, mandavit Abbatibus S. Huberti, & S. Martini, si Procurator Wilhelmi probare potuerit exceptionem suam, quòd ultra duas Diocesis tractus fuisset contra Generalis Concilii constitutiones, ut appellationem ipsius legitimam decernant, ac principali negotio supersedeant.

QVÆ.